

Vieno iš paskutinių Lietuvos partizanų paskutinis žodis 1962 m. teisme.

Kai buvo suteiktas paskutinis žodis – vienas paskutinių Lietuvos partizanų Juozas Streikus kalbėjo dvi valandas. Jis kaltino. Nesigynė, nieko nepaneigė, net akivaizdžiai išgalvotų kaltinimų. Į teisėjo klausimą “Už ką žudėte tarybinius piliečius?” - Juozas atsakė:

- Aš nieko nežudžiau. Mes baudėme mirties bausme, remdamiesi mūsų karo lauko įstatymais ir ne tarybinius piliečius baudėme, o išdavikus. Nė vieno nenušovėm, kas netarnavo saugumui, neišdavė partizanų, nežudė jų šeimų, nedegino mūsų namų ir netrėmė į Sibirą savo tėvynainių. Jūs drįstate mus kaltinti? - klausė teismasis.- Už ką? Ar tai aš su savo vyrais įsibroviau į Rusijos platybes, gal mes, lietuviai, trėmėme rusus į negyvenamus šiaurės ledynus? Gal mes jus užpuolėme, jūsų namus plėšėme? Tai jūs atėjot į mūsų žemę, užgrobėt mūsų sodybas, pelenais pavertėt daugybę namų, tai jūs šaudėt į mus. Mes tik priešinomės, gynėme savo kraštą, savo laisvę, mes buvome priversti imtis ginklo. O ko jūs tikėjotės? Jūs mus žudysite, o mes privalom tylėti kaip avinėliai? Mes savo rankomis užsidirbam duoną, neatimame jos iš silpnesnių. O kol mes dirbame, nugarų neištiesdami,- jūs gaminate ginklus, grobiate ištisas valstybes, atimate iš žmonių jų sukurtas gėrybes. Taip, jūs mus pavergt, kurių nespėjote nužudyti ir ištremti į Sibirą, mes likome su broliu paskutinieji... miške. Kiti jau nužudyti, net jų kūnai išniekinti... Ir jūs dar drįstate mus teisti? Kokia teise? Sakykite, kas jums suteikė teisę pasmerkti mirčiai už tai, kad mes gynėme savo namus, tautos papročius? Žinau, susidorosite su manimi, bet sakau jums - Lietuva bus laisva. Mūsų aukos, mūsų kova nebus veltui ir Lenino paveikslai nekabės per amžius ant Lietuvos namų sienų. Ir mūsų trispalvė dar suplevėsuos. Šiandien jūs galingi, ginkluoti, visai lietuvių tautai jau paskelbėt mirties nuosprendį, bet jums niekada nepavyks nužudyti mūsų meilės Lietuvai, mūsų tikėjimo ir vilties išgyventi raudonąjį marą, išlikti gyviems. Mums svetimas prievarta brukamas jūsų bolševizmas, jokia jėga jums nepavyks pavergti lietuvio dvasios. Žmonės kentės, galbūt netgi vykdys jūsų įsakymus, paklus jūsų nurodymams ir tvarkai, tačiau niekada nepriims jūsų ideologijos, liaudis prakeiks jus, į jus niekas nesikreips pagarbiu žodžiu. Galima prievarta paversti visą tautą nebylia darbo jėga, bet ne jūsų jėgoms pavergti mūsų sielas. Jūs žudote mus, tyčiojatės iš visko, kas mums šventa. Mes ginamės, ir toji kova dar nebaigta ir nepasibaigs su paskutiniojo Ažvinčių girios partizano mirtimi. Mes turėjom teisę gintis visomis įmanomomis priemonėmis. Okupuota, pavergta, žudoma tauta visada bus teisi, nesvarbu, kokius gynimosi būdus jai tenka pasirinkti. Jūs drįstate kaltinti mane, kad kovojau ginklu? Matyt, per mažai aš šaudžiau, matyt, per mažai žuvo okupantų svetimose žemėse, jei jūs teisiatė tuos, kurie ginasi. Jūsų tiesa pagrįsta melu: net jūsų generolų pažadai - melas. Kiek aš buvau laisvas? Dvejus metus?.. Argi tai buvo laisvė, kai sekamas kiekvienas tavo žingsnis, girdimas kiekvienas žodis? Bet ir per tuos dvejus metus aš stačiau namus, elektros stoteles, o jūs tuo metu žudėte ir tebežudote. Net tuos, kurie jau sudėjo ginklus, net nugalėtus žudote. Kas jūs tokie? Tylit? Neturit ką atsakyti? Tada aš atsakysiu: jus pražudys jūsų pačių melas, jūsų sukurta prievarta, ir ateis diena, kai Lietuva vėl gyvens taip, kaip sugeba ir nori pati. Ateis tokia diena, nors jūs jau nužudėt pusę lietuvių tautos. Tokia tat atneštoji jūsų laisvė... Tokia pati ir jūsų atneštoji moralė: pasižiūrėkit į savo kareivius. Girti plėšikai! Kaip jie elgiasi su nekaltais mūsų žmonėmis? Suskaičiuokite, kiek šeimų, kiek namų jūsų rankomis sunaikinta. Ir jūs dar mėginatė mums sąskaitas pateikti! Ateis valanda, kai jus prakeiks visos jūsų pavergtos tautos! Ateis laikas, kai jūs būsite teisiami, kai reikės atsakyti žmonijai ir istorijai už jūsų padarytus nusikaltimus pavergtoms mažoms tautoms. Kur jūs dėsitės su savo ginklais ir tinginyste, kai visas pasaulis pasmerks karus, sunaikins ginklus? Aš tikiu - bus tokia diena žemėje. Kaip jūs tada pažiūrėsite teisingumui į akis? Taip, šiandien jūs mane teisiatė, pasmerktas aš... Bet jus ateityje teis visas pasaulis. Su visais jūsų stabais ir komunizmo tvirtovėm. Net žodis komunizmas taps keiksmazodžiu. Gal bus diena, kai ir jūs patys praregėsite, pamatę savo dirvonuojančius laukus ir nužmogėjusius generolus, ir išsigąsite, sukūrę baisią karo mašiną, kuria taip didžiuojatės. Ir jei bent vienas dar būsite gyvas, gal

prisiminsite čia išgirstus paskutiniojo Lietuvos partizano žodžius. Todėl dar kartą sakau jums: Lietuva nemirs su mano mirtimi.

- Aš kovojau garbingai: gulinčio nemuša, kaip sako mūsų liaudies išmintis. Mes tada dar tikėjom, kad ir jūsų kova bus garbingesnė... Gaila, mes skirtingai garbę suprantame. Dabar matau: mums reikėjo kitaip elgtis, visiems sukilti prieš jus, visomis išgalėmis: protu, išverme, neapykanta ir ginklu. Visiems iki vieno - į miškus, visiems iki vieno negailestingai kovai pasiryžti: arba - arba... Gal nebūtų mūsų kova apjuodinta, gal nebūtų jūsų nurodymu atsiradusios miškuose banditų gaujos, veikusios partizanų vardu. Gal nebūčiau šiandien teisiamas, o mano tauta nebūtų pavergta. Mums ne gintis reikėjo, o persekioti jus, šaudyti be jokių garbingos kovos taisyklių, o mes tik gynėmės. Ir kai Lietuva šitą supras - ji bus laisva.

- Aš neprašau iš okupantų malonės pasigailėti ir nieko pats nesigailiu, gal tik vieno... Mes mokėme savo vaikus tik duoną auginti, medį sodinti, o reikėjo išmokyti taikliau šaudyti, be gailesčio, nes okupantai nė vieno iš mūsų nepasigailėjo. Ir negailės, ir plėš, ir alins mūsų tautą tol, kol ji neišmoks gintis taip, kaip bitės gina savo avilį, kol visi kaip vienas nepasitiks prieš su ginklu rankoje.

- Neprašau pasigailėjimo - aš gyniau, kas man ir mano Lietuvai buvo ir amžiams liks šventa. O dabar - žudykite, jūs žudyti mokate geriau. Tik neužmirškite - atbus tautoje mūsų pralietas kraujas, pasibels į kiekvieno lietuvių širdį, ir tada pralaimėsite jūs - prievartos ir smurto nešėjai. Pralaimėsite, nes nieko gero nepadarėte savo rankomis, savo darbu ir meile, nuo pat savo kruvinos revoliucijos pradžios nieko gero nesukūrėte, tik naikinate. Apiplėštų tautų turtai nepadarys jūsų nei turtingesnių, nei galingesnių.

Aš niekinu jus. Ir mirdamas visai nesigailiu būtent šitaip nugyvenęs savo trumpą gyvenimą: aš gyniau Tėvynę, aš mylėjau Lietuvą ir mirštu laisvas - šitų jausmų jūs nepajėgsite nužudyti.

* * * * *

Juozapas Streikus-Stumbras (g. 1923 m.) – 1941 m. Birželio sukilimo dalyvis. Nuo 1944 m. liepos mėn. tėvo vadovaujamo Žalgirio būrio partizanas. 1945 m. rugsėjo 28 d. žuvus tėvui tapo Vytauto apygardos Lokio rinktinės Vyties kuopos vado pavaduotoju. 1947 m. rugsėjo mėn. paskirtas šios kuopos, o 1949 m. sausio 7 d. – Džiugo tėvūnijos vadu. Jam sugauti buvo siūlomi dideli pinigai. 1950 m. į kuopą buvo infiltruoti net du agentai, tačiau jų tapatybė buvo atskleista. 1958 m. liepos 22 d. legalizavosi Obelių mstl. kartu su broliu partizanu Izidoriumi-Girėnu ir partizanu Vladu Krasausku-Kukučiu LSSR KGB pirmininkui Kazimierui Liaudžiui garantavus partizanų neliečiamumą. 1961 m. spalio 6 d. suimtas, apkaltintas ginklų laikymu ir negražinimu. Nuteistas mirties bausme. Sušaudytas 1962 m. rugpjūčio 17 d. Vilniuje. 1998 m. vasario 10 d. J. Streikui pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos 1999 m. gegužės 13 d. įsakymu jam suteiktas kapitono laipsnis, Lietuvos Respublikos Prezidento 2001 m. gegužės 15 d. dekretu apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties

